

Odgovori na pitanja SSSH političkim strankama uoči parlamentarnih izbora 2024. g.

1. POLITIKA PLAĆA

1. Smatrate li politiku plaća u Hrvatskoj svojim prioritetom? Što podrazumijevate pod vođenjem politike plaća i koje društvene ciljeve bi takva politika trebala pokušati ostvariti?

Politiku plaća smatramo visokim prioritetom. Naša razvojna politika temelji se na dostojanstvenim plaćama te kvalitetnim i sigurnim radnim mjestima.

Međutim, da bi plaće mogle sustizati prosjek EU, a ne samo rasti paralelno s inflacijom, potrebna je posve nova industrijska politika: transformacija hrvatske ekonomije od neuspješnog modela koji karakteriziraju s jedne strane klijentelizam, rentijerstvo i dominacija jedne ekonomske grane, a s druge odumiranje proizvodnje, niske plaće većine zaposlenih, nejednakost i neuravnotežena razvijenost – prema novom modelu gospodarstva koji proizvodi dobra i usluge za zelenu transformaciju i postizanje klimatske neutralnosti, stvara ekonomsku jednakost, visoku kvalitetu života za one koji žive od rada te ujednačen i održiv razvoj svih dijelova Hrvatske.

Takvom nužnom promjenom ekonomske politike stvorit ćemo suvremena, bolje plaćena i sigurna radna mjesta s kraćim radnim vremenom, boljom ravnotežom između privatnog i poslovnog života. Rastom plaća, širenjem kolektivnih ugovora, suzbijanjem prekarnog rada i strožim nadzorom nad poštivanjem dogovorenih standarda koji su dio te industrijske politike osigurati ćemo bolje uvjete rada.

2. Koje mjere i mehanizme koje država može provesti smatrate primjerenima za utjecaj na formiranje plaća u javnom, ali i u privatnom sektoru?

U javnom sektoru planiramo sustavno povećavati plaće kao i u gospodarstvu općenito s ciljem ubrzanog približavanja EU prosjeku. Osigurati ćemo jednaku plaću za jednak rad u cijelom sustavu, što je bio nominalan, ali neispunjen cilj reforme plaća putem Zakona o plaćama.

U privatnom sektoru ćemo poticati rast plaća kroz gransko kolektivno pregovaranje kako bismo ujednačili i poboljšavali uvjete rada po sektorima, ali i kroz rast produktivnosti, investicije u unapređenje tehnologije i istraživanje i razvoj te ulaganjem u sektore zelene tranzicije s visokom dodanom vrijednošću.

MOŽEMO!

Strateška područja zelene tranzicije vidimo u energetici, proizvodnji hrane, razvoju održivog prometa i obnovi stambenog fonda. U navedenim područjima pokrenut ćemo strateška nacionalna partnerstva države s javnim i privatnim tvrtkama za razdoblje od idućih deset godina, unutar kojih će država pružati financiranje različitih faza razvoja proizvoda, a od tvrtki će se očekivati ulaganja u povećanje produktivnosti, povećanje plaća i nadalje poštivanje sindikalnog pregovaranja.

Poticat ćemo rast mikro, malih i srednjih poduzeća, koja čine većinu poduzeća u hrvatskom gospodarstvu, kroz veću dostupnost kapitala HBOR-a i HPB-a u strateškim sektorima, kao i integracijom mikro, malih i srednjih poduzeća u nacionalna partnerstva kako bi ta poduzeća unaprijedila svoju produktivnost, mogla osigurati kvalitetnije uvjete rada i bolje plaće.

Povećavat ćemo prosjek plaća i kroz kontinuiran rast minimalne plaće, međutim on mora biti praćen granskim kolektivnim pregovaranjem i adekvatnim nadzorom nad primjenom kolektivnih ugovora kao i proširenih kolektivnih ugovora kako ne bi došlo do smanjivanja ukupnog raspona plaća (između najniže i najviše).

3. Rast minimalne plaće, budući da nije bio praćen jednakim rastom svih ostalih plaća, kod mnogih je poslodavaca smanjio razlike u plaćama između radnih mjesta najniže i srednje razine složenosti. Smatrate li to pozitivnim te ako ne, kako osigurati proporcionalan rast svih plaća u odnosu na rast minimalne plaće?

Smatramo da bi minimalna plaća uistinu trebala predstavljati minimum, a ne bi smjela biti izlika za smanjivanje općeg raspona plaća. Kako bi to bilo moguće, prvo što treba napraviti je bolje definirati minimalnu plaću. U minimalnu plaću nećemo više računati nikakve dodatke, što uključuje i staž, kako pojedini poslodavci ne bi više mogli isplaćivati zakonski minimalnu plaću radnicima s velikim brojem godina radnog staža. Zatim, ukinut ćemo mogućnost da se kolektivnim ugovorima uređuje plaća manja od minimalne. Minimalnu plaću ćemo odrediti kao najmanje 60 % medijalne plaće u Hrvatskoj, što će omogućiti rast u skladu s rastom bruto plaće, ali i na godišnjoj razini ćemo je povećavati prema košarici troškova života o kojoj će se dogovoriti sindikati, vlada i poslodavci.

Nadalje, kako smo rekli, minimalna plaća ne može biti jedini instrument za rast plaća jer to primjerice dovodi do efekta smanjenja ukupnog raspona plaća te stoga taj instrument treba upariti s poticanjem granskog kolektivnog pregovaranja te isto tako adekvatnog nadzora nad kolektivnim, ali i proširenim kolektivnim ugovorima.

Na kraju, planiramo uvesti sintetičko oporezivanje dohotka bez obzira na njegov izvor (samostalni rad, nesamostalni rad, dohodak od imovine ili kapitala). Takvo se oporezivanje provodi na način da se svi dohoci zbrajaju na kraju godine, te se ovisno o visini ukupnog dohotka razvrstavaju u kategorije oporezivanja prema progresivnim stopama. Pritom, najniža stopa će biti niža od današnje početne stope, a umjesto današnja dva predviđamo četiri

MOŽEMO!

različita porezna razreda. Takva struktura oporezivanja trebala bi smanjiti teret na srednju razinu plaća.

4. Smatrate li da radnici moraju biti uključeni u donošenje odluka o visini plaća i ako da, kako? Treba li država poticati kolektivno pregovaranje o plaćama i ako da, kako?

Da, i to na različitim razinama. To je temelj našeg programa.

Kroz tripartitni dijalog: planiramo osnažiti Gospodarsko-socijalno vijeće kao jedno od ključnih mjesta za vođenje gospodarske, socijalne i razvojne politike. Poticat ćemo širenje granskih kolektivnih ugovora na sve sektore te isto tako poticati proširenu primjenu kolektivnih ugovora kako bismo omogućili kontinuiran rast plaća i bolje uvjete rada u svim sektorima te kako bi Hrvatska što prije dosegla ciljeve europske direktive da se o podizanju pokrivenosti kolektivnim ugovorima obuhvati najmanje 80 % svih sektora.

Kroz sindikalnu pokrivenost u pojedinim poduzećima: s obzirom na nisku stopu sindikalne pokrivenosti i pokrivenosti kolektivnim ugovorima, uvest ćemo mjere kojima se potiče sindikalno organiziranje te sklapanje kolektivnih ugovora, a među njima su veća informiranost radnika i veća zakonska zaštita sindikalnih povjerenika. Otvoreni smo za daljnje mjere kojima se može poticati sindikalno udruživanje jer smatramo da je ono ključno i za demokratizaciju društva, ali i za postizanje veće društvene jednakosti, rasta plaća i boljih uvjeta rada.

2. PRIMJENA PRAVA I KOLEKTIVNIH UGOVORA U PRAKSI

1. Kako procjenjujete razinu poštivanja prava iz radnog odnosa u Hrvatskoj? Je li ona na zadovoljavajućoj razini te ako nije, koji su razlozi tome i što bi država mogla i trebala napraviti po tom pitanju?

Prava iz radnog odnosa slabo se štite. Osobit razlog slabe zaštite prava je nedostatak inspekcijuskog nadzora. Kako bismo uistinu osigurali poštivanje dogovorenih standarda rada, jačat ćemo kapacitete inspekcije rada i povećavati broj inspektora. Uvest ćemo učinkovitiju organizaciju rada inspektorata uz osiguravanje preduvjeta za transparentan i pravilan nadzor, poput prisutnosti radničkih predstavnika pri njegovoj provedbi. Uvest ćemo strože kazne za poslodavce koji krše zakone, a koje ćemo kažnjavati proporcionalno prihodima. Uvest ćemo pojačan nadzor naročito kad je riječ o isplati plaća, neprijavljenog rada, sklapanju ugovora na određeno, poštivanju radnog vremena i evidencije prekovremenog rada, ali i drugim pitanjima iz radnog odnosa.

MOŽEMO!

2. Smatrate li da bi kriterije koji ukazuju na poštivanje radničkih prava (npr. poštivanje kolektivnih ugovora koji obvezuju poslodavca) trebalo uključiti u postupke javne nabave?

Da, to je već i dio našeg programa, pri čemu smatramo ključnim reviziju EU direktive o javnoj nabavi koja bi dala više instrumenata za poticanje onih poslodavaca koji poštuju radne propise.

3. Smatrate li da bi država trebala i mogla napraviti više da zaštiti i promiče sindikalno organiziranje radnika?

Da, kao što smo već istagali, država prije svega treba donijeti plan za postizanje veće pokrivenosti kolektivnim ugovorima, a to znači i veće sindikalno organiziranje mjerama kao što su poticanje informiranosti radnika o sindikatima i veća zakonska zaštita sindikalnih povjerenika. Za nas su sindikati ključan faktor za demokratizaciju društva i smanjenje društvenih nejednakosti.

4. Smatrate li da bi bilo korisno da određene javne ovlasti u poštivanju radničkih prava odrađuju i sindikati? Ako da, kako bi to moglo funkcionirati?

Da, primjerice u inspekciji rada ili sigurnosti na radu. Potrebno je napraviti analitičke podloge o javnim ovlastima sindikata u drugim zemljama EU te primijeniti postojeće dobre prakse, no to je svakako smjer o kojem možemo razmišljati u dva gorenavedena područja.

3. RADNO VRIJEME

1. Smatrate li da su opseg korištenja i neplaćanje prekovremenog rada važna pitanja koja bi trebala biti prioritetom buduće Vlade na području rada i radnih odnosa? Ako da, što mislite da Vlada po tom pitanju treba poduzeti?

Da, budući da velik broj radnika u čitavom nizu sektora obavlja neplaćeni prekovremeni rad, pojačat ćemo inspekcijski nadzor kad je riječ o pitanju kontrole radnog vremena i prekovremenog rada kako bismo suzbili zloupotrebe zakonskih odredabi o radnom vremenu.

Isto tako, prekovremeni rad je izrazito bitna tema iz perspektive osiguravanja ravnoteže poslovnog i privatnog života, ali je i zdravstveno pitanje jer može dovesti do urušavanja zdravlja radnika zbog velikog opterećenja i kršenja prava na odmor. Stoga će to biti jedan od naših prioriteta.

MOŽEMO!

2. Smatrate li da su poštivanje slobodnog radnog vremena radnika i veća predvidivost radnog vremena pitanja koja bi trebala biti prioritetom buduće Vlade na području rada i radnih odnosa? Ako da, što bi Vlada trebala poduzeti?

Budući da suvremeni oblici rada sve više zamagljuje granicu između poslovnog i privatnog života, zakonski ćemo jasno odrediti pravo na isključivanje od posla nakon radnog vremena, uz jasne sankcije.

Skraćeni radni tjedan vidimo kao jednu od nužnih reformi tržišta rada u budućnosti te ćemo u idućem mandatu poticati uvođenje pilot-projekata četverodnevnog radnog tjedna u onim sektorima gdje za to postoje uvjeti.

Već smo rekli da više planiramo nadzirati prekovremeni rad, međutim nužno je kompletno reformirati odredbe o radnom vremenu jer su u praksi rezultirale zloupotrebama i činjenicom da radnici u puno prilika nemaju svoje pravo na dnevni i tjedni odmor.

3. Smatrate li da bi se buduća Vlada trebala aktivnije i odgovornije pozabaviti pitanjem nedostatka radnika i njihovih vještina na tržištu rada i ako da, kako?

Da, kroz tri pristupa.

Prvi je pristup poboljšanje uvjeta života i rada za sve jer bez toga nema zaustavljanja trenda iseljavanja, a niti povratka radnika iz inozemstva. To ćemo postići sustavnim rastom plaća u javnom i privatnom sektoru kako smo prethodno opisali, zatim našim politikama kao što su priuštivo stanovanje za javni najam, izgradnja dostupnih i priuštivih vrtića za sve te jačanjem primarne zdravstvene skrbi i javnog zdravstva. Potrebne su i ciljane strategije zadržavanja, povratka i privlačenja radnika. Primjerice, povećanjem kvalitete radnih mjesta, života i investicijskog okvira poticati ćemo povratak naših IT stručnjakinja iz inozemstva.

Drugi pristup je aktivacija radno neaktivnog stanovništva. Djelomično je to pitanje prometne nepovezanosti, neadekvatnih uvjeta za rad na daljinu i neadekvatnih kvalifikacija. U cilju rješavanja tih problema, potaknut ćemo transformaciju organizacije usluge javnog prijevoza na regionalnoj razini kako bi on bio dostupiji i zaleđa gradova bila bolje povezana. Također, ubrzat ćemo širenje pokrivenosti širokopolasnim internetom brzine >100Mb/s, kako bi on dostupan na čitavom teritoriju RH. Konačno, prekvalifikacijama i stipendiranjem cjeloživotnog obrazovanja za nezaposlene odgovarat ćemo na potrebe sektora koji su deficitarni, poput sektora zelene tranzicije, energetske obnove zgrada i skrbi. Naposljetku, krajnje je vrijeme da poslodavci počnu aktivno zapošljavati i osobe s invaliditetom, na što ćemo ih motivirati promjenom sustava penala i poticajima kroz javnu nabavu.

Treći pristup je strože reguliranim zapošljavanjem radnika iz trećih zemalja. Potrebe za zapošljavanjem stranih radnika neće jenjati, ali više ih neće određivati individualni poslodavci nego će ih definirati država prema potrebnim kvalifikacijama na tržištu rada, i to kroz tripartitni dijalog. Strože ćemo štititi prava stranih radnika, regulirati agencije za posredovanje

MOŽEMO!

radnicima, zapošljavanje stranih radnika omogućiti samo onim poslodavcima koji su stvarni i provjereni (bez dugova prema radnicima, sa stabilnim poslovanjem i s radnicima zaposlenima na neodređeno). Stalnu ovisnost o novim radnicima iz trećih zemalja smanjit ćemo poboljšanjem uvjeta rada za sve, dužim trajanjem dozvola, zadržavanjem tih radnika s perspektivom produženja radne dozvole i spajanja obitelji.

4. Biste li poduprli ideju digitalne evidencije radnog vremena kao pilot-projekta u nekom posebno osjetljivom sektoru (npr. graditeljstvu) po uzoru na prakse u nekim drugim članicama EU?

Podupiremo svaku ideju koja može pospješiti evidentiranje radnog vremena tj. suzbiti neevidentirani prekovremeno rad. Ukoliko sustavi koje navodite mogu to osigurati digitalnim putem (a da te evidencije ne budu samo formalnost nego istinsko bilježenje stvarnog radnog vremena), podržavamo takvu ideju, uz napomenu da nismo upoznati s njenim detaljima. No svakako podrška konkretnim mjerama koje mogu suzbiti prekovremeni ili neevidentirani rad.

4. MIROVINSKI SUSTAV

1. Kako ocjenjujete uspješnost mirovinskog sustava danas s obzirom na ciljeve koje bi on trebao ostvariti?

Poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika se do sada se redovito obećavalo, ali u stvarnosti nikad nije provedeno. U pravilu su redovita zakonska usklađivanja tek kaskala za inflacijom, a mirovine bi rasle samo nominalno. Trenutno prosječna starosna mirovina iznosi tek oko 48 % prosječne plaće za ostvareni prosječni staž od gotovo 32 godine. Po svim kriterijima takav omjer mirovina i plaća je prenizak. Zakonsko polugodišnje usklađivanje mirovina to ne može popraviti jer to usklađivanje tek prati kretanje plaća i cijena.

2. Smatrate li da su mirovinskom sustavu potrebne daljnje reforme? Ako da, u kojem smjeru, s kojim prioritetima i zašto?

Da, plan nam je osigurati svakom starosnom umirovljeniku mirovinu u iznosu 1/60 plaće za svaku godinu staža. To je razina koja svakom umirovljeniku s ostvarenim stažem u trajanju 40 godina jamči mirovinu u visini 67% plaće. Da se to dosegne potrebno je sadašnju razinu mirovina realno podići za 10%. Taj cilj ćemo postići tako da u svakoj godini četverogodišnjeg mandata sistemski povećavamo mirovine za 2,5%, i to povrh standardnog polugodišnjeg usklađivanja koje je propisano zakonom.

MOŽEMO!

3. Smatrate li da bi iduća Vlada trebala napraviti temeljitu analizu troškova i koristi uvođenja drugog mirovinskog stupa te pritom otvoriti raspravu o mogućnosti da se on reformira i uskladi sa sličnim sustavima u starim članicama EU?

Što se tiče drugog mirovinskog stupa, svakako je potrebno unaprijediti rad obveznih mirovinskih fondova (OMF). Drugi mirovinski stup i OMF-ovi trebali bi biti, tako je bilo zamišljeno, ne samo stabilizator mirovinskog sustava, nego i zamašnjak investicijama i gospodarstvu općenito. Do sada se to nije značajnije ili nije uopće dogodilo. Međutim, OMF-ovi još uvijek imaju značajan potencijal da odigraju ulogu u revitalizaciji naše ekonomije. U tom smislu potrebno je provjeriti i adaptirati investicijska ograničenja u radu OMF-ova koja su propisana zakonom.

4. S obzirom da Hrvatska ima jednu od najnižih stopa mirovinskog doprinosa u Europi, smatrate li da treba razmotriti mogućnost da se ona poveća ili je pak treba dodatno sniziti?

Ne, u ovom trenutku nije moguće sniziti stopu mirovinskog doprinosa. Već i s ovom stopom doprinosi pokrivaju tek nešto više od 52% sredstava potrebnih za isplatu mirovina, dok se ostatak osigurava iz proračuna. Pogotovo nije moguće smanjiti stopu doprinosa ako želimo, kako smo najavili, u mandatu mirovine povisiti realno za 10%. S druge strane, stopu doprinosa ne bismo ni dizali jer navedeni cilj je ostvariv bez povišenja stope. Sredstva za to se mogu naći iz dodatnog poreza na dobit, iz nenaplaćenih mirovinskih i zdravstvenih doprinosa i drugim proračunskim preraspodjelama

5. STAMBENA POLITIKA

1. Smatrate li da je priuštivo stanovanje građana Hrvatske politički prioritet? Kako ga osigurati i koje mjere tržišnih intervencija pritom smatrate prihvatljivima i potrebnima?

Smatramo da je priuštivo stanovanje apsolutni prioritet. Naš program je fokusiran na progresivno povećanje proračuna za povećanje fonda javnih stanova (gradit ćemo i kupovati stanove koje ćemo davati građanima u priuštiv najam), veće zaštite najmoprimaca novim zakonodavnim okvirom, razvoj neprofitne stanogradnje kao i izgradnje studentskih doma u sveučilišnim gradovima koja može smanjiti pritisak na cijene u sveučilišnim gradovima.

2. Smatrate li da Hrvatska treba napokon razviti sveobuhvatnu stambenu politiku, a iduća Vlada imati jasnu viziju i strategiju kako osigurati priuštivo stanovanje za svoje građane?

MOŽEMO!

Smatramo da politika priuštivog stanovanja mora biti dugoročan projekt koji s vremenom postaje sve važniji faktor kvalitete života naših građana. Sustavno povećavanje javnog stambenog fonda se neće dogoditi u jednom mandatu već taj smjer trebaju prihvatiti sve buduće vlade. Politike rasprodaje i subvencioniranja privatnog kapitala su skupe i ne povećavaju moć države da se bori protiv nepriuštivog stanovanja, dapače, pridonose povećanju špekulativnog kapitala nauštrb građana koji pokušavaju živjeti od svojega rada. U Zagrebu smo zabranili prodaju javnih stanova čim smo došli na vlast, isto tako dajemo gradske stanove za priuštiv najam i gradimo nove, a isto bismo napravili i na državnoj razini.

3. Kako biste pristupili izradi i primjeni sveobuhvatne stambene politike? Što bi trebali biti njezini prioriteti te koje biste mjere u nju uključili?

Stambena se kriza već više od desetljeća spominje u novinskim natpisima i u programima političkih stranaka. Kriza bi trebala biti izvanredni događaj, no čini se da se zapravo radi o dugotrajnom stanju za koje ne možemo tražiti rješenja u postojećim politikama. Stoga se naš program koncentrira na 5 problema i 5 promjena koje mogu usmjeriti stambenu politiku ka izlasku iz spirale kriznog menadžmenta.

Glavni problemi su loši najamni stambeni odnosi, nezaustavljiv porast cijene kvadrata, porast duga kućanstava i subvencije kredita, mali broj javnih stanova te kratkoročni najam i nedovoljna uloga gradova i općina.

Ciljevi su nam povećati stabilnost i sigurnost stanovanja u svim oblicima stambenih odnosa, posebice u najmu, povećati javni stambeni fond, osigurati mogućnosti za razvoj neprofitnog stambenog sektora, osnažiti jedinice lokalne samoprave za aktivno upravljanje stanovanjem te izgradnja studentskih i domova za starije.

4. Što bi država mogla i trebala učiniti da se bolje uredi tržište najma stanova?

Donošenjem novog Zakona o najmu stanova trebalo bi se pobliže regulirati odnose između najmodavaca i najmoprimaca te učiniti ovaj stambeni odnos sigurnijim i predvidljivijim za sve uključene. Zakonom ćemo osigurati snažnija stambena prava najmoprimaca, kao i regulaciju zaštite imovine najmodavaca. Pritom, za razliku od postojećeg neprovedivog zakona, predvidjet ćemo sredstva za provedbu Zakona, a koja podrazumijevaju bolju ekipiranost jedinica lokalne samoprave u njegovoj provedbi. Donošenjem Zakona stabilizirat ćemo najamne stambene odnose te time omogućiti dosad nepristupačne EU fondove i investicije u javno i neprofitno stanovanje koje zahtijeva stabilizaciju ovih odnosa.

MOŽEMO!

5. Kakav je vaš stav o razvoju modela javne stanogradnje za dugoročni najam?

Model javne stanogradnje za dugoročni najam temelj je naše stambene politike. Povećat ćemo javni stambeni fond kupnjom ili gradnjom novih stambenih jedinica progresivnim povećanjem proračuna za tu svrhu. Javna sredstva ćemo umjesto u pojedinačne stambene kredite usmjeriti ka kreiranju kolektivnih javnih stambenih programa.

Također, Progresivno ćemo oporezivati stambenu imovinu kako bi demotivirali “parkiranje kapitala” u stambene nekretnine i porast praznih stambenih jedinica.

Trenutno je kupovina stambenih kvadrata jedini oblik stambenog zbrinjavanja za koji ne postoji bilo kakva javna olakšica. No, cijene kvadrata toliko rastu da kupnja nekretnine mnogima postaje nemoguća misija. Ovo je posebno izraženo u mjestima gdje je turizam intenzivan (obala) i u velikim gradovima gdje vlasništvo nad stambenom nekretninom često predstavlja i oblik “spremanja novca” što dodatno utječe na porast cijene kvadrata. Uzroke ovog rasta možemo naći i u programu subvencija stambenih kredita (APN). Poticajne stanogradnje (POS) koristi javne resurse za stjecanje privatnog vlasništva koje često nakon toga zna postati dio spekulativnog kapitala koji se nalazi na tržištu nekretnina, a država, iako ulaže golema sredstva, ne povećava svoj fond stambenih jedinica kojima bi utjecala na priuštivost stanovanja.

6. SOCIJALNE USLUGE DRŽAVE ZA GRAĐANE

1. Što bi trebali biti prioriteti i najvažnije mjere iduće Vlade na području zdravstvenog sustava?

Cilj vlade bi trebao biti osigurati kvalitetno, održivo i svima dostupno javno zdravstvo. Potrebno je osigurati dostupne i brže zdravstvene usluge u javnom sektoru za sve građane i građanke, jačati primarnu zdravstvenu zaštitu, ulagati u prevenciju bolesti i poticati zdrave životne navike.

Naši su prioritet su jačanje sustava obiteljskih liječnika i smanjivanje potrebe za upućivanjem pacijenata u sekundarnu i tercijarnu razinu skrbi, uz revalorizaciju rada obiteljskih liječnika.

Ulagat ćemo u programe prevencije bolesti i rane detekcije malignih bolesti, a građanke i građane koji se odazovu na programe stimulirat ćemo npr. smanjenjem davanja za dopunsko zdravstveno osiguranje.

Javna sredstva za strateške projekte usmjerit ćemo u javno zdravstvo, a ne privatni sektor. Stimulirati ćemo rješavanje lista čekanja unutar javnozdravstvenog sektora namjesto da HZZO plaća usluge privatnicima. Osigurat ćemo dovoljan broj liječnika i liječnica u javnom

MOŽEMO!

zdravstvu uspostavom poticajnih mjera za usmjeravanje prema deficitarnim specijalizacijama i poboljšanjem uvjeta rada u geografski deficitarnim područjima.

Osigurat ćemo dostupnu skrb za mentalno zdravlje, s naglaskom na mentalno zdravlje djece i mladih, značajnim povećanjem kvota specijalizacija, stimulacijom liječnika koji se odluče na tu specijalizaciju te zdravstvenih ustanova koje osiguravaju skrb za mentalno zdravlje.

Osigurat ćemo i mobilne multidisciplinarne timove za trenutno nepokrivene dijelove zemlje kao i psihološke mobilne timove u sustavu obrazovanja.

2. Na koji način i s kojim ciljevima bi trebalo nastaviti reformu obrazovnog sustava te koje specifične mjere smatrate da treba poduzeti na području obrazovanja odraslih?

Izdvojili bismo nekoliko elemenata iz našeg programa koje se tiču stjecanja kvalifikacija i rada u obrazovanju.

Prvo, što se tiče osnovnog i srednjeg obrazovanja, u svrhu smanjivanja pritska ocjena na učenike novim modelom uvest ćemo novi model vrednovanja učeničkih postignuća koji će izraditi stručna skupina na temelju podloge izrađene u okviru inicijative za Cjelovitu kurikularnu reformu. Stručna skupina će izraditi i novi model selekcijskih kriterija za prijelaz između obrazovnih razina.

Zadržat ćemo opće obrazovne sadržaje u srednjim strukovnim školama polazeći od uvjerenja da škole ne mogu biti samo mjesta pripreme učenika i učenica za tržište rada već i za osobni razvoj te djelovanje za dobrobit zajednice.

U odgojno-obrazovnom sustavu kreirat ćemo politiku plaća koja bi motivirala ljude da se odluče ući u odgojno-obrazovni sustav te u njemu ostvariti svoj puni potencijal, što uključuje veće ulazne plaće te pravednije odnose plaća tijekom karijere uz motivirajući sustav napredovanja. Potrebno je također razraditi sustava nagrađivanja i izmjene pravilnika o napredovanju kako bi snažnije poticali profesionalni razvoj, cjeloživotno obrazovanje i dodatan angažman radnika.

Što se tiče visokog obrazovanja i znanosti, potrebno je osigurati znatno povećanje ulaganja u znanost i istraživanje (na više od 2,5 %), te u visoko obrazovanje (na više od 1 % BDP-a) te uspostaviti održivi sustav financiranja programskih ugovora.

Unaprijedit ćemo autonomiju, pravednost, efikasnost i odgovornost u institucijama u visokom obrazovanju i znanosti, izmjenama Zakona i Uredbe o plaćama. Stvorit ćemo uvjete za efikasnije poslovanje, raznovrsniji sustav financiranja i vrednovanje znanstveno-istraživačkog rada.

Provest ćemo funkcionalnu integraciju institucija s ciljem interdisciplinarnosti studijskih programa, znanstvene i umjetničke suradnje jer želimo da sveučilišta ukupno reflektiraju sve ili većinu svjetskih disciplina i polja neovisno o njihovoj zapošljivosti/isplativosti, no programski kvalitetno i kvotno primjereno.

MOŽEMO!

Što se tiče obrazovanja odraslih, potrebna je izmjena postojećih i uvođenje novih programa obrazovanja odraslih, primjerenog trajanja i s većim brojem sati praktične nastave, i to za zanimanja za kojima postoji potreba na tržištu rada, osobito za deficitarna zanimanja i zanimanja ključna za zelenu transformaciju društva. Za deficitarna zanimanja ćemo uvesti veće stipendije za obrazovanje odraslih.

3. Smatrate li da iduća Vlada treba poduzeti neke mjere s ciljem povećanja dostupnosti i prilagođenosti socijalnih i drugih javnih usluga potrebama zaposlenih i ako da, koje?

Smatramo da su dostupne socijalne usluge ključne kako bi se omogućilo ravnopravno sudjelovanje u tržištu rada. Ovo se naročito odnosi na razvoj socijalnih usluga za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom budući da zbog nerazvijenih socijalnih usluga te nedostatka osobnih asistenata roditelji često ne mogu sudjelovati na tržištu rada zbog cjelodnevnne brige za djecu.

Naš je plan, po uzoru na aktivnosti koje radimo u Zagrebu, omogućiti veću dostupnost i priuštivost dječjih vrtića ravnomjerno u cijeloj Hrvatskoj (uz poboljšanje uvjeta rada), kako bismo omogućili pravo svakog djeteta na dostupne vrtiće.

Međutim, to se jednako odnosi i na razvoj socijalnih usluge za starije osobe kao što su dnevni centri, dostupnost obiteljskih liječnika i mobilnih timova liječnika te pomoć u kući uz mogućnost organizirane prehrane.